

УДК 636.22/.28.064
**ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ ЧИСТОПОРІДНОГО
ТА ПОМІСНОГО МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ
ХУДОБИ**

**О.Г.Севастьянов, Н.О.Кірович, В.П.Володівщук,
В.О.Баланенко**

Одеський державний аграрний університет

Вивчено та проаналізовано особливості росту і розвитку бугайців червоної степової, герфордської порід та їх помісей в умовах ТОВ «Батьківщина» Ширяївського району Одеської області.

Ключові слова: ріст, розвиток, помісі, бугайці, відгодівля

Вступ. Основним джерелом яловичини в Україні, як і в країнах СНД, до недавнього часу було молочне і молочно-м'ясне скотарство. Однак, вирішити цю проблему лише за рахунок інтенсивного вирощування і відгодівлі понадремонтного молодняку з паралельним виробництвом товарного молока було неможливим.

На думку П.Л.Погребняка [5] є три шляхи підвищення виробництва яловичини. Перший – інтенсивне вирощування і відгодівля понадремонтного молодняку молочних і молочно-м'ясних порід. Другий шлях – промислове схрещування низькопродуктивних корів і телиць з бугаями м'ясних порід. Третій - найбільш трудомісткий, але в перспективі, найбільш інтенсивний – створення спеціалізованого м'ясного скотарства, як зовсім нової в країні галузі народного господарства.

Реалізація програми зі створення в Україні м'ясного скотарства розпочата ще з 1973 року за методикою, яку розробили О.М. Окопний, Ф.Ф.Ейснер та М.А.Кравченко [3]. В результаті цієї роботи в країні створено українську, волинську, поліську і південну м'ясні породи та знам'янський типи. Робота в цьому напрямку продовжується і зараз.

Водночас, у скотарстві виконуються й інші шляхи по досягненню збільшення виробництва яловичини.

Чисельні дослідження, проведені в Україні та за її межами показали, що значне підвищення м'ясної продуктивності в скотарстві забезпечує промислове схрещування корів молочних порід з бугаями спеціалізованих м'ясних порід. Це дозволяє збільшити виробництво яловичини і підвищити її якість [1, 2, 6].

Матеріал і методи досліджень. В умовах ТОВ «Батьківщина» Ширяївського району Одеської області було проведено науково-господарський дослід з вивчення ефективності промислового схрещування. Для цього було сформовано три групи бугайців по 5 голів у кожній. До першої групи контрольних тварин були відібрані чистопорідні бугайці червоної степової породи, до другої – дослідної – помісі: $\frac{1}{2}$ червоної степової та $\frac{1}{2}$ герефордської порід, до третьої – дослідної – чистопорідні бугайці герефордської породи.

Бугайці контрольної та дослідної груп на протязі всього періоду вирощування та відгодівлі знаходилися в однакових умовах годівлі й утримання: до 8-місячного віку на підсосі під коровами, а після відлученні – на господарському раціоні.

Раціони для тварин складали у відповідності з нормами годівлі та фактичної поживності кормів, що були на той період в господарстві.

Результати досліджень. Відомі чисельні приклади, коли у тварин, що знаходяться в однакових умовах годівлі й утримання, проявляються різні закономірності динаміки живої маси. В зв'язку з цим певну зацікавленість представляє вивчення змін живої маси тварин різного походження в період їх росту і розвитку.

Результати наших досліджень по вивченню зміни живої маси бугайців за період вирощування та відгодівлі наведені в таблиці 1.

Аналізуючи данні таблиці 1, слід відмітити, що в ембріональний і постембріональний періоди бугайці різного походження росли з неоднаковою інтенсивністю і, як наслідок, всі групи тварин розрізнялися за

Таблиця 1

Динаміка живої маси піддослідних тварин, кг

Вік, місяці	Групи		
	I контрольна	II дослідна	III дослідна
При народженні	25,2±1,10	31,8±0,91	33,2±1,20

3	76,5±1,81	89,6±2,51	87,7±4,11
6	131,7±3,25	171,4±3,75	156,8±4,08
9	163,5±2,77	196,5±3,50	173,3±3,49
12	196,5±2,89	215,5±3,40	201,1±3,80
15	241,1±2,50	257,3±3,41	238,9±4,51
18	288,0±2,81	333,2±3,90	316,9±6,62
20	332,8±3,96	399,6±7,72	378,1±8,40

живою масою, як при народженні так і у різні вікові періоди. Так при народженні більшою живою масою характеризувалися бугайці II і III дослідних груп, вони на 31,7 і 26,2 % перевищували своїх одноліток за цим показником. Також тенденція зберігалася на протязі усього періоду досліджень. Бугайці II та III дослідних в усі вікові періоди достовірно перевищували за живою масою тварин I контрольної групи: в 3-місячному віці на 17,1-14,6% при $P > 0,95 - 0,999$, в 6-місячному віці на 30,1-19,0% при $P > 0,999$ і в 20-місячному віці при знятті з відгодівлі на 20,1-13,6% при $P > 0,999$ відповідно.

Порівнюючи показники живої маси бугайців III дослідної групи (чистопородні герефорди) необхідно відмітити зниження їх інтенсивності росту у віці 12 і 15 місяців. Деяке відставання за живою масою у ці вікові періоди в чистопорідних бугайців герефордської породи можна пояснити захворюванням очей з рясним сльозовиділенням (в літній період).

Більш повніше уявлення про інтенсивність росту молодняку в різні вікові періоди можна отримати на основі аналізу даних про середньодобові прирости живої маси, які представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Зміни середньодобового приросту живої маси піддослідних бугайців, г

Періоди, місяці	Групи		
	I контрольна	II дослідна	III дослідна
0-3	566,0±14,9	644,0±15,6	600,0±27,6
3-6	613,2±31,9	909,0±42,1	768,0±12,4

6-9	351,1±19,5	279,0±0,9	183,4±22,2
9-12	367,0±19,9	211,5±5,7	308,8±19,8
12-15	496,0±21,2	464,3±46,2	415,0±8,3
15-18	521,0±20,7	844,3±57,2	872,5±29,8
18-20	747,0±17,0	1107,0±28,2	1020,0±31,4
0-20	505,1±37,3	603,9±32,8	566,3±35,4

Дані таблиці 2 свідчать проте, що у бугайців всіх груп в період від народження до 6-місячного віку відмічається значна інтенсивність росту. При цьому вищими середньодобовими приростами характеризувалися тварини II дослідної групи. Так, у період від народження до 3-місячного віку помісні бугайці (II група) перевищували своїх чистопорідних одноліток з I контрольної групи на 13,8%, а з III групи - на 7,3% , а в період від 3 до 6 місяців на 48,2% та 18,3% відповідно.

В наступний період (від 6 до 9 місяців) спостерігається значне зниження середньодобовим приростів у бугайців всіх груп, що можна пояснити багатьма чинниками, серед яких основне місце посідає відлучення від корів-годувальниць і несприятливі погодні умови (осінь). Найгірше відреагували на це чистопорідні герефорди (III дослідна група), а найлегше перенесли відлучення бугайці червоної степової породи (I контрольна група). Так, у бугайців II дослідної групи середньодобовий приріст живої маси знизився на 20,5%, а у тварин III групи – на 47,8% проти бугайців I контрольної групи. Суттєве зниження середньодобового приросту у бугайців дослідних груп, по всій вірогідності, пов'язано з умовами адаптації. Виведена в м'яких кліматичних умовах Великобританії герефордська порода не зовсім пристосувалася до умов півдня України і передала цю властивість помісям I покоління.

Підвищення середньодобових приростів реєструється починаючи з 12-місячного віку. В період з 12 до 15 місяці за середньодобовими приростами бугайці II і III дослідних груп ще поступаються одноліткам I контрольної групи (на 6,4 і 16,3 % відповідно).

Починаючи з 15-18-місячного віку бугайці II та III дослідних груп характеризуються більш високими середньодобовими приростами і мали

перевагу над бугайцями I контрольної групи на 62,1 і 67,5 % відповідно. При заключній відгодівлі у віці 18-20 місяців збереглася така ж тенденція.

При однакових умовах утримання та годівлі помісні бугайці з II дослідної групи мали більш високі середньодобові прирости на протязі усього періоду досліджень (від народження до 20-місячного віку) в порівнянні з чистопорідними бугайцями червоної степової та герефордської порід і перевищували їх на 16,4 та 6,2 % відповідно.

Висновки

1. Бугайці всіх груп характеризувалися інтенсивним ростом від народження до 6-місячного віку. Починаючи з 6 до 12 місяців у тварин спостерігається деяке зниження інтенсивності росту викликане змінами умов годівлі та утримання.
2. В результаті вирощування і відгодівлі у 20-місячному віці найвищою живою масою характеризувалися помісні бугайці II дослідної групи, які при знятті з відгодівлі мали живу масу на 16,7 і 5,4 % більшу, ніж їх однолітки з I контрольної та III дослідної груп відповідно.
3. Більш суттєва різниця між групами за середньодобовими приростами спостерігалася в заключний період відгодівлі.

Література

1. *Импортный скот в СССР (разведение и использование). Сост. А.С.Всяких и М.С. Куринский. – М.: Колос, 1978. – 228 с.*
2. *Ланина А.В. Мясное скотоводство. - М.: Колос, 1973. – 280 с.*
3. *Методика создания Украинской мясной породы крупного рогатого скота /Окопный А.М., Эйсер Ф.Ф., Кравченко Н.А. и др. - К.: Урожай, 1991. – 24с.*
4. *Плохинский Н.А. Руководство по биометрии. - М.: Колос, 1969. – 256 с.*
5. *Погребняк П.Л. Интенсивное мясное скотоводство Украины. - М.: Колос, 1979. – 239 с.*
6. *Украинская технология производства говядины и формирование специализированного мясного скотоводства / Доротюк Э.Н., Карасик Ю.М., Зубец М.В. и др.. – К.: Урожай, 1990. – 48 с.*

Севастьянов А.Г., Кирович Н.А., Володивщук В.П., Баланенко В.О. Особенности роста и развития чистопородного и помесного молодняка крупного рогатого скота

Изучено и проанализировано особенности роста и развития бычков красной степной и герефордской пород, а также их помесей в условиях ООО «Батькивщина» Ширяевского района Одесской области.

Ключевые слова: *рост, развитие, помеси, бычки, откорм*

Sevastyanov A.G., Kirovich N.A., Volodyvschuk V.P. Balanenko V.O. Particularity of growth and development of thoroughbred and cross-bred young animals of cattle

Is studied and analyzed particularity of growth and development of bull of red steppe and hereford breed and their cross-bred under the conditions OOO "Batkivschyna" located in Shyryaev district of Odessa region

Key words: growth, development, cross-bred, bull